

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (+370 5) 266 4201, faks. (+370 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMŲ PROJEKTŲ

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija) teikia svarstyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. kovo 27 d. nutarimo Nr. 405 „Dėl Vaiko globos organizavimo nuostatų patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą (toliau – Projektas Nr. 1), kuriuo siūloma keisti keičiamu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintus Vaiko globos organizavimo nuostatus (toliau – VGON), Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugsėjo 10 d. nutarimo Nr. 1422 „Dėl Įvaikinimo organizavimo nuostatų ir Asmenų, norinčių įvaikinti vaikus, ir galimų įvaikinti vaikų apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Projektas Nr. 2), kuriuo siūloma keisti keičiamu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintus Įvaikinimo organizavimo nuostatus (toliau – ĮON) bei Asmenų, norinčių įvaikinti vaikus, ir galimų įvaikinti vaikų apskaitos Lietuvos Respublikoje tvarkos aprašą (toliau – Įvaikinimo apskaita) ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 08 d. nutarimo Nr. 695 „Dėl Statistinių rodiklių apie vaikus sąrašo patvirtinimo“ projektą (toliau – Projektas Nr. 3), kuriuo siūloma keisti keičiamu Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintą Statistinių rodiklių apie vaikus sąrašą (toliau – Rodiklių sąrašas) (toliau kartu – Projektai).

Žemiau dėstomoje lentelėje pateikta informacija apie Projektais teikiamus pasiūlymus ir jiems įgyvendinti svarbi informacija.

1. Projektais sprendžiama problema ir jos priežastys

Projektai parengti įgyvendinant Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.72, 3.194, 3.211, 3.217, 3.224, 3.243, 3.246, 3.250, 3.260, 3.261, 3.262, 3.264, 3.266 ir 3.269 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XV-667 (toliau – Įstatymas), kuriuo be kita ko:

1. pakeistas reikalavimų asmenims, norintiems tapti vaiko globėju (rūpintoju), teisinis reguliavimas ir atsisakyta reikalavimo būti ne jaunesniu nei 21 metų ir ne vyresniu nei 65 m. (jei nori globoti jaunesnį nei 10 metų vaiką);
2. įtvirtinta, kad užsienio valstybių piliečiai, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra užsienyje, vaiką Lietuvoje gali įvaikinti tik tada, jei neatsiranda Lietuvos Respublikos piliečių, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra užsienyje, ar užsienio valstybės piliečių, ar asmenų be pilietybės, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvoje;
3. pakeistas subjektas (*iš savivaldybės mero į Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybą prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba)*), kuris priima sprendimą nustatyti be tėvų globos likusiam vaikui laikinąją globą (rūpybą) ir paskiria, atleidžia ar nušalina laikinąjį globėją (rūpintoją);

4. įtvirtintas ilgesnis globėjo (rūpintojo) paieškos ir parinkimo terminas, patikslintos Tarnybos ir Tarnybos atestuotų asmenų funkcijos, vertinant asmens tinkamumą įvaikinti;
5. Nustatyta, kad vaiko globą vaikų globos institucijoje išimtiniais atvejais galima nustatyti vaikams, kurių amžius yra iki 5 metų (iki pakeitimo buvo 3 metų).

Projektų rengimą taip pat paskatino kiti, su teisės aktų taikymu susiję iššūkiai ar teisinio reguliavimo aiškumo trūkumai:

1. Ministerija per keletą pastarųjų metų ne kartą yra sulaukusi globėjų (rūpintojų) ir įvaikintojų pasirengimo mokymus vykdančių, bei jų vertinimą atliekančių Tarnybos atestuotų asmenų kreipimusi, kuriais prašoma peržiūrėti ir, esant galimybei, tikslinti jų pareigų pavadinimą. Pagrindinė argumentacija yra ta, kad „Tarnybos atestuoto asmens“ sąvoka nėra aiški visuomenei, apsunkina komunikaciją su potencialiais globėjais (rūpintojais) ar tėvais, neatspindi realaus funkcijų turinio, sunkiai paaiškinama globos (rūpybos) sistemos nežinantiems žmonėms.
2. Šiuo metu teisiniame reguliavime įtvirtintas asmens pasirengimo vaiko globai (rūpybai) / įvaikinimui vertinimas ir išvados rengimas yra privalomas neatsižvelgiant į tai, ar asmuo įgyvendina reikalavimą išklausti nustatytą mokymų temų skaičių, tačiau praktikoje pasitaiko atvejų, kad asmuo mokymų nebaigia dėl objektyvių aplinkybių ir (ar) savo valia. Neatsižvelgiant į tai, Tarnybos atestuoti asmenys privalo tokiam asmeniui rengti neigiamą išvadą, kas sudaro tiek perteklinę administracinę naštą, tiek demotyvuoja procedūrose dalyvaujanti asmenį, kadangi tokiais atvejais neigiama išvada nėra susijusi nei su asmens gebėjimais, motyvacija ar tinkamumu tapti globėju (rūpintoju). Taip pat šiuo metu yra nustatyta, kad visais atvejais, neatsižvelgiant į priežastis, dėl kokių asmeniui buvo parengta neigiama išvada, jam yra privalomas mokymų kartojimas, kas vėl gi neatitinka mokymų tikslo bei esmės. Todėl, manytina, būtų tikslinga teisiniame reguliavime numatyti formalią atskirtį tarp mokymo ir vertinimo procesų.
3. Teisiniame reguliavime nėra detalizuota vaiko laikinojo globėjo (rūpintojo) atleidimo iš pareigų procedūra. Šiuo metu galiojančioje VGON redakcijoje epizodiškai IV skyriuje užsimenama, jog atvejais, kai sprendžiamas globėjo (rūpintojo) atleidimo nuo pareigų klausimas, tai yra pagrindas organizuoti vaiko globos (rūpybos) priežiūros veiksmus, tačiau tolesnė procedūra nėra nustatyta, kas sukelia teisinį neaiškumą, kaip ir kokiais terminais turėtų būti veikama.

2. Projektai siūlomo teisinio reguliavimo esmė (siūlomas problemos sprendimas)

Projektu Nr. 1 siūlomi atlikti pakeitimai:

1. Atsižvelgiant į Įstatymo pakeitimus, Projektu Nr. 1 siūloma VGON patikslinti nuostatas, susijusias su savivaldybės, globos centro ir Tarnybos funkcijomis vaiko laikinosios globos (rūpybos) nustatymo, vaiko laikinojo globėjo (rūpintojo) paskyrimo bei sprendimų dėl vaiko globėjo (rūpintojo) atleidimo ar nušalinimo nuo pareigų procese: vietoj savivaldybės mero nurodyti, kad sprendimą dėl globos (rūpybos) nustatymo ir globėjo (rūpintojo) skyrimo, bei globėjo (rūpintojo) atleidimo ar nušalinimo priima Tarnybos direktorius ar jo įgaliotas asmuo, globos centras atsakingas už galimų globėjų (rūpintojų) paiešką ir rekomendacijos dėl globėjo (rūpintojo) paskyrimo teikimo Tarnybai, o savivaldybės administracija atsakinga už Tarnybos nurodymo pateikimą konkrečiam globos centrui, jei savivaldybės teritorijoje veikia daugiau nei vienas globos centras. Taip pat VGON patikslinti ir (ar) įtvirtinti konkretūs terminai funkcijoms atlikti. Tokiu būdu siekiama užtikrinti aiškų kompetencijų paskirstymą, teisinį aiškumą ir efektyvesnį sprendimų priėmimą vaiko interesų apsaugos srityje.
2. Atsižvelgiant į Įstatymo pakeitimus susijusius su globėjo (rūpintojo) amžiaus ribų atsisakymu,

siūdoma patikslinti ir išvados dėl pasirengimo globoti (rūpinti) vaiką turinį, numatant, kad asmenį rengiantys Tarnybos atestuoti asmenys, be kitų asmens savybių, turėtų objektyviai įvertinti ir asmens amžių, bei jo sveikatą (diagnozes, gydymo būdus, specifinius asmens poreikius)), jei ji gali turėti įtakos rūpinimuisi vaiku.

3. Siekiant aiškumo, siūdoma detalizuoti, kad Tarnybos atestuoti asmenys yra globėjų ir tėvių rengimo specialistai. *(Keitimas aktualus ir Projektui Nr. 2).*

4. Siūdoma įtvirtinti, kad asmeniui išvada dėl pasirengimo globoti (rūpinti) vaiką yra rengiama tik tuo atveju, jei jis baigia globėjų ir (ar) tėvių rengimo mokymus ir gauna šių mokymų baigimą patvirtinantį pažymėjimą. Taip pat siūdoma nustatyti, kad asmeniui kartą jau baigusiam mokymus, tačiau gavus neigiamą išvadą dėl pasirengimo globoti (rūpinti) vaiką, išnykus neigiamoje išvadoje nurodytoms priežastims ir pakartotinai pasikreipus dėl vertinimo atlikimo, mokymų kartoti nebereikia, visgi įvertinat tą aplinkybę, kad neigiama Išvada gali būti susijusi su tuo, kad asmeniui nepavyko įsisavinti tam tikrų mokymų programos temų, taip pat siūdoma numatyti išimtį dėl atvejų, kada mokymus, ar dalį jų asmuo turėtų pakartoti. *(Analogiškas keitimas siūdomas ir Projektu Nr. 2, dėl asmenų pasirengimo įvaikinti vaiką išvados rengimo).*

5. Siūdoma nustatyti, kad Išvados formą tvirtina Tarnybos direktorius. Atsižvelgiant į tai, kad globėjų ir tėvių rengimo specialistai asmens vertinimo bei individualių susitikimų su jais metu renka iš pareiškėjų papildomus duomenis ir kitą informaciją, reikalingus Išvados turinyje numatytiems gebėjimams pagrįsti, manytina, kad toks teisinis reguliavimas būtų sistemiškas ir pagrįstas, bei leidžiantis užtikrinti vienodą praktikos taikymą išdėstant surinktą informaciją ir duomenis. *(Analogiškas keitimas siūdomas ir Projektu Nr. 2).*

6. Siūdoma įtvirtinti galimybę, esant poreikiui (pavyzdžiui, sprendžiant globėjo (rūpintojo) atleidimo nuo pareigų ar galimo nušalinimo klausimus), į globos (rūpybos) peržiūros procesą įtraukti ir globojamą (rūpinamą) vaiką. Toks vaiko dalyvavimas būtų galimas tik tuo atveju, jei tai neprieštarauja geriausiems vaiko interesams ir jei vaikas pagal savo amžių bei brandą geba išreikšti nuomonę dėl su juo ar jo globėju (rūpintoju) susijusios situacijos.

7. Siekiant didesnio teisinio aiškumo ir teisės akto sistemishumo, siūdoma VGON IV skyrių papildyti naujomis nuostatomis, detaliau reglamentuojančiomis vaiko globėjo (rūpintojo) atleidimo nuo pareigų procedūras. Tai leistų aiškiai apibrėžti veiksmų seką, atsakingus subjektus ir procedūrinius aspektus, taip sumažinant skirtingo praktinio taikymo riziką.

8. Patikslinti vaiko globos vaikų globos institucijoje nustatymo nuostatas, numatant, kad vaikų globos institucijoje vaiko iki 5 metų globa gali būti nustatoma tik išimtiniais atvejais, taip pat nustatant, kad globos centras, teikdamas rekomendaciją Tarnybai nustatyti vaiko iki 5 metų globą vaikų globos institucijoje, turi pateikti išsamią informaciją apie vykdytą globėjo paiešką, reikalingą Tarnybai įvertinti globos nustatymo vaikų globos institucijoje teisėtumą.

9. Atsižvelgiant į tai, kad yra keičiamas subjektas nustatysiantis / nutrauksiantis vaiko laikinąją globą (rūpybą) iš savivaldybės mero į Tarnybos direktorių ar jo įgaliotą asmenį, o toks sprendimas yra reikšmingas ir atitinkamų paslaugų teikimui ar jų teikimo pabaigai, Projekto Nr. 1 86 punkte nustatoma bendra pareiga informuoti atitinkamus subjektus (buvusį vaiko globėją (rūpintoją), savivaldybės administraciją, vaikui ir globėjui (rūpintojui) paslaugas teikusį globos centrą, atvejo vadybininką ir vaiko tėvus), tačiau tuo pačiu manytina, kad yra aktualu nustatyti ir išimtinis atvejus, kada Tarnybos direktoriaus ar jo įgalioto asmens įsakymo dėl vaiko laikinosios globos (rūpybos) pabaigos kopija neturėtų būti pateikiama tėvams:

1) kai vaikui nustatoma nuolatinė globa (rūpyba) arba jis įvaikinamas, atsižvelgiant į tai, kad toks sprendimas jau seka po tėvų valdžios ribojimo. Tai reiškia, kad iki laikinosios globos (rūpybos) pabaigos tėvų teisės vaiko atžvilgiu jau yra apribotos teismo sprendimu ir jie yra praradę esmines savo teisės vaiko atžvilgiu, įskaitant teisę atstovauti vaikui ir priimti su juo susijusius sprendimus. Todėl pats globos (rūpybos) rūšies pakeitimo ar įvaikinimo faktas jų teisinės padėties iš esmės nekeičia. Dėl šios priežasties formalus įsakymo dėl vaiko laikinosios globos (rūpybos) pabaigos pateikimas tėvams neturi savarankiškos teisinės reikšmės.

2) vaiko emancipacijos atveju. Emancipacijos atveju asmuo pripažįstamas visiškai veiksniu, todėl tėvai netenka teisės jam, atstovauti. Nuo to momento vaikas (jau kaip veiksnus asmuo) pats atsako už savo veiksmus ir sprendimus. Informacijos apie tokį asmenį atskleidimas tampa ypač jautrus, nes tai jau yra savarankiško, veiksnus asmens duomenys ir privatumas, todėl įsakymo dėl laikinosios globos (rūpybos) pabaigos neteikimas tėvams atitinka asmens duomenų apsaugos reikalavimus. Be to, svarbu pažymėti, kad laikinosios globos (rūpybos) laikotarpiu su šeima vyksta intensyvus socialinis darbas, teikiama pagalba, organizuojami atvejo vadybos posėdžiai, kuriuose tėvų dalyvavimas yra privalomas. Todėl tiek laikinosios globos (rūpybos) taikymo pagrindai, tiek jos pasibaigimo priežastys tėvams visais atvejais yra žinomi – tai yra nuoseklaus darbo su šeima dalis. Laikinosios globos (rūpybos) pabaiga faktiškai reiškia ir atvejo vadybos proceso pabaigą. Atsižvelgiant į tai, formalus įsakymo pateikimas tėvams tampa daugiau procedūrinio pobūdžio veiksmas, kuris nesukuria jiems jokių naujų teisių ar pareigų ir neatkuria atstovavimo vaikui teisės.

10. Atliekami kiti redakcinio, tikslinamojo ir techninio pobūdžio pakeitimai, būtini siekiant užtikrinti nuoseklų, aiškų ir su galiojančiais teisės aktais suderintą teisinį reguliavimą.

Projektu Nr. 2 siūlomi atlikti pakeitimai:

1. Atsižvelgiant į Įstatymu pakeistą Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.224 straipsnį, kuriuo įtvirtinta, kad užsienio valstybių piliečiai, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra užsienio valstybėje, vaiką Lietuvos Respublikoje gali įvaikinti tik tada, jei neatsiranda Lietuvos Respublikos piliečių, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra užsienio valstybėje ar užsienio valstybės piliečių, ar asmenims be pilietybės, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, galinčių įvaikinti vaiką, siūloma ĮON bei Įvaikinimo apskaitoje apskritai atsisakyti „galimų įvaikinti vaikų atitinkančių specialiuosius kriterijus“ sąvokos, taip pat atsisakant tokio Galimų įvaikinti vaikų apskaitos sąrašo formavimo ir visų procedūrų susijusių su vaikų įrašymu į / išbraukimu iš jo.

Atkreiptinas dėmesys, kad absoliuti dauguma vaikų, kurie siūlomi įvaikinti tarptautiniu būdu, nepaisant procedūrinių reikalavimų (su įtraukimu / ar be įtraukimo į papildomą sąrašą) yra arba vyresnio amžiaus, didesnių grupių arba itin sudėtingų sveikatos sutrikimų turintys vaikai. Todėl pakeitus teisinį reguliavimą ir pritarus teikiamiems siūlymams praktikoje egzistuojančios tendencijos neturi rizikos pakisti. Pastarųjų metų tarptautinio įvaikinimo statistika yra nuolat mažėjanti: 2021 m. įvaikinta 12 vaikų, 2022 m. – 7 vaikai, 2023 m. – 6 vaikai, 2024 m. – 3 vaikai, 2025 m. nei vienas vaikas neįvaikintas taikant tarptautinio įvaikinimo procedūrą.

Svarbu paminėti, kad tarptautinis įvaikinimas Lietuvos Respublikoje organizuojamas tik per akredituotas užsienio valstybių institucijas, kurioms suteikti įgaliojimai veikti vykdant tarptautinį įvaikinimą Lietuvos Respublikoje. Šiuo metu Lietuvoje likusios veikti 4 tokios organizacijos (2016 m. veikė 12). Naujų organizacijų prašymai suteikti joms įgaliojimus nebepriimami ir nenagrinėjami nuo 2006 m.

Įvertinus aplinkybių visumą, konstatuotina, jog rizikų, kad tarptautinio įvaikinimo tendencijos

pradėtų reikšmingai augti, siejant tai su vaikų, atitinkančių specialiuosius kriterijus, sąrašo panaikinimu – nėra. Tuo tarpu Įstatymu priimtais Civilinio kodekso 224 straipsnio pakeitimais nustatius aiškią prioritetų seką: pirmiausia – nacionalinis įvaikinimas, tuomet – vertinimas, ar Norinčių įvaikinti asmenų sąrašė yra įrašytų šeimų turinčių konkretų ryšį su Lietuva (užsienyje gyvenantys Lietuvos piliečiai ir užsieniečiai, nuolat gyvenantys Lietuvoje) ir pasirengusių įvaikinti konkretų vaiką ir tik po to spręsti dėl galimybės pradėti tarptautinio įvaikinimo procedūrą siūlant vaiką įvaikinti užsienio valstybėse gyvenančioms užsieniečių šeimoms, kurias atstovauja aukščiau nurodytos akredituotos organizacijos, būtų tinkamai išnaudotos visos be tėvų globos likusio vaiko galimybės augti šeimoje.

Pažymėtina, kad įtvirtinus siūlomus pokyčius, praktikoje ši procedūra visiškai nesiskirs nuo vykdomos dabar. Sprendžiant dėl vaiko galimybės būti įvaikintu tarptautiniu būdu, reikšminga yra ne tik tai ar yra išnaudotos visos galimybės vaiką įvaikinti ar globoti (rūpinti) šeimos aplinkoje Lietuvoje, tačiau vertinama ir apskritai ar tarptautinis įvaikinimas atitiks geriausius vaiko interesus (apimant vaiko socialinę aplinką, asmenų, su kuriais yra užmezgęs emocinį ryšį ratą, ir santykį su jais, sėkmingos adaptacijos tikimybę), o taip pat išklausoma ir vertinama vaiko nuomonė – vaikui išreiškus nenorą ir nesutikimą, jo tarptautinio įvaikinimo procedūra nevykdoma. Kaip papildomą saugiklį aktualu įvardinti Projekto Nr. 2 numatytą Įvaikinimo organizavimo nuostatų 46 punktą, kuris nustato, kad „pradėjus ikiteisminę galimo įvaikinti vaiko tarptautinio įvaikinimo procedūrą, *ikiteisminė nacionalinio įvaikinimo procedūra nenutraukiama ir galimam įvaikinti vaikui toliau ieškoma asmens, pasirengusio jį įvaikinti*, šio skirsnio nustatyta tvarka“. Ikiteisminė tarptautinio įvaikinimo procedūra gali būti sustabdyta, jei Lietuvos Respublikos piliečiai, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, pateikia prašymą įvaikinti ar globoti (rūpinti) galimą įvaikinti vaiką ir jei parinktas asmuo, pasirengęs įvaikinti galimą įvaikinti vaiką, pagal Civilinio kodekso 3.223 straipsnio 1 dalį neturi pirmenybės įvaikinti šį konkretų vaiką.

2. Taip pat dėl aukščiau nurodytos priežasties siūloma atsisakyti Tarptautinės įvaikinimo komisijos kaip atskiro subjekto, kurios pagrindinis veiklos tikslas – įvertinti ar vaiko interesus atitiks tarptautinis įvaikinimas, siekiant tinkamai įgyvendinti 1993 m. gegužės 29 d. Konvencijos dėl vaikų apsaugos ir bendradarbiavimo tarptautinio įvaikinimo srityje 4 straipsnio b punktą, bei teikti rekomendaciją Tarnybos direktoriui dėl vaiko įtraukimo į galimų įvaikinti vaikų atitinkančių specialiuosius kriterijus sąrašą. Atsižvelgiant į tai, kad rekomendacijos teikimas tampa nebeaktualus, mažinant administracinę naštą, funkciją, įvertinti ar tarptautinis įvaikinimas atitinka geriausius vaiko interesus, siūloma deleguoti Įvaikintojų galimam įvaikinti vaikui parinkimo komisijai.

3. Atsižvelgiant į tai, kad visais atvejais, kai yra priimami sprendimai, susiję su vaiku, turi būti išklausoma vaiko, gebančio suformuluoti savo pažiūras, nuomonė ir į ją turi būti atsižvelgiama, siūloma papildyti Įvaikinimo apskaitą nuostatomis, kad prieš įtraukiant vaiką į galimų įvaikinti vaikų apskaitą, turi būti išklausoma to vaiko nuomonė ir jis į apskaitą įtraukiamas tik tuo atveju, jei vaikas sutinka būti įvaikintas, kitu atveju, jei tai neprieštarauja geriausiems jo interesams, vaikas į apskaitą neįtraukiamas. Analogiškai, vaikas įtraukiamas ir (ar) išbraukiamas iš apskaitos, kai jis nuomonę pakeičia.

4. Atliekami kiti redakcinio, tikslinamojo ir techninio pobūdžio pakeitimai, būtini siekiant užtikrinti nuoseklų, aiškų ir su galiojančiais teisės aktais suderintą teisinį reguliavimą.

<u>Projektu Nr. 3 siūloma</u> suderinti Projektu Nr. 2 siūlomais atlikti pakeitimais ir atsisakyti rodiklių susijusių su duomenų apie galimus įvaikinti vaikus atitinkančius specialiuosius kriterijus rinkimu. Papildomai pažymėtina, kad atliktus siūlomus pakeitimus bus užtikrintas statistinių duomenų gavimo tęstinumas pagal iki pakeitimų galiojusį teisinį reguliavimą, t. y. tiek apie nacionalinį įvaikinimą, tiek tarptautinį įvaikinimą, atskirai skaičiuojant, kiek vaikų yra įvaikinta užsienyje gyvenančioms šeimoms turinčioms tam tikrą ryšį su Lietuvos Respublika, tiek užsienyje gyvenančių užsieniečių šeimoms.
3. Pasiūlymų įgyvendinimo mechanizmas
Projektais siūlomą nustatyti teisinį reguliavimą įgyvendins Tarnyba, savivaldybių administracijos, globos centrai, vykdydami jiems įprastai priskirtas funkcijas.
4. Pasiūlymų įgyvendinimo kaštai (lėšų poreikis einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais bei jo finansavimo šaltinis)
Projektais teikiamiems pasiūlymams įgyvendinti papildomų Lietuvos Respublikos valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės. Sutaupyti lėšų neplanuojama. Pristatymo prie reguliavimo išlaidų ūkio subjektams pokytis nevertinamas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2012 m. sausio 11 d. nutarimo Nr. 4 „Dėl Ūkio subjektų administracinės naštos ir pristatymo prie reguliavimo išlaidų vertinimo metodikos patvirtinimo“ 3 punktu¹.
5. Laukiamas rezultatas ir nauda bei juos patirsiantys subjektai ir asmenų grupės
Priėmus nutarimus bus užtikrintas efektyvesnis vaiko globos (rūpybos) ir įvaikinimo organizavimas. Taip pat keičiamų teisės aktų nuostatos bus aiškesnės, tikslesnės ir sistemiškai derančios tiek tarpusavyje, tiek su kitų teisės aktų normomis. Priėmus nutarimus, neigiamų pasekmių nenumatoma.
6. Rodikliai, pagal kuriuos bus stebimas sprendimo įgyvendinimas
Projekto Nr. 3 įgyvendinimo rodikliai: - galimų įvaikinti vaikų, dėl kurių pradėta tarptautinio įvaikinimo procedūra, skaičius, jį detalizuojant pagal bendrą skaičių; pagal lytį; pagal amžiaus grupes: 0–3, 4–6, 7–9, 10–14, 15–17 metų; mieste, kaime; pagal savivaldybes; vaikų su negalia. - Lietuvos Respublikos piliečių, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, įvaikintų vaikų skaičius, jį detalizuojant pagal bendrą skaičių, valstybę. - asmenų, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra užsienio valstybėje, užsienio valstybės piliečių ir asmenų be pilietybės, kurių nuolatinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, įvaikintų vaikų, skaičius, jį detalizuojant pagal bendrą skaičių; pagal lytį; pagal amžiaus grupes: 0–3, 4–6, 7–9, 10–14, 15–17 metų; mieste, kaime; pagal savivaldybes; įvaikinta užsienio piliečių, Lietuvos Respublikos piliečių; pagal valstybes; vaikų su negalia. Duomenys pagal šiuos rodiklius renkami įgyvendinant Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 8 d. nutarimą Nr. 695 „Dėl Statistinių rodiklių apie vaikus sąrašo patvirtinimo“, už šių duomenų pagrindu parengtą statistinės informacijos skelbimą yra atsakinga Valstybės duomenų agentūra.

¹Nustatyti Metodikos taikymo išimtį, kad galimas sukelti pristatymo prie reguliavimo išlaidų ūkio subjektams pokytis nevertinamas, kai ketinamu keisti teisės aktu nustatytas ar teisės akto projektu siūlomas nustatyti naujas, naikinamas ir (ar) keičiamas galiojantis įpareigojimas ūkio subjektams, kuriam vykdyti nereikia patirti išlaidų investicijoms, ir jis taikomas ne daugiau kaip 5 ūkio subjektams.

7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos² nuostatų įgyvendinimas
Projektais neįgyvendinamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos nuostatos.
8. Europos Sąjungos teisės aktų perkėlimas ir (ar) įgyvendinimas
Projektais neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.
9. Notifikavimas³ Europos Komisijai
Projektai nenotifikuotini Europos Komisijai kaip techninis reglamentas.
10. Pranešimas⁴ Europos Komisijai dėl paslaugų teikimo laisvės
Pranešimas dėl Projektų Europos Komisijai nėra teiktinas.
11. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimas
Atliktas ir, vadovaujantis Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos ⁵ 36 punktu, pateiktas kaip apibendrinta informacija šiame teikime.
12. Teisės aktai, kuriuos reikės priimti, pakeisti arba pripažinti netekusiais galios
Įgyvendinant projektų nuostatas: 1. Socialinės apsaugos ir darbo ministras turės pakeisti: 1.1. Vaiko globėjo (rūpintojo) atstovavimo teisę patvirtinančios pažymos formą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2017 m. vasario 6 d. įsakymu Nr. A1-71 „Dėl Vaiko globėjo (rūpintojo) atstovavimo teisę patvirtinančios pažymos formos patvirtinimo“; 1.2. Globos centro veiklos aprašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2018 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. A1-28 „Dėl Globos centro veiklos aprašo patvirtinimo“. 2. Tarnybos direktorius turės: 2.1. Patvirtinti: 2.1.1. fizinio asmens, norinčio tapti vaiko globėju (rūpintoju), budinčiu ar nuolatinį globotoju, šeimos steigėju ar dalyviu, prašymo formą; 2.1.2. prašymo įvaikinti vaiką, formą; 2.1.3. nurodymo parinkti vaikui laikinąjį globėją (rūpintoją) formą. 2.2. Pakeisti: 2.2.1. Tarnybos direktoriaus 2024 m. liepos 25 d. įsakymą Nr. BV-147 „Dėl vaiko globos (rūpybos) organizavimui reikalingų formų patvirtinimo“; 2.2.2. Mokymų vykdymo, vertinimo ir išvados rengimo dėl asmens pasirengimo globoti (rūpinti), įvaikinti ar prižiūrėti vaiką tvarkos aprašą, patvirtintą Tarnybos direktoriaus 2025 m. kovo 13 d. įsakymu Nr. BV-66 „Dėl Mokymų vykdymo, vertinimo ir išvados rengimo dėl asmens pasirengimo globoti (rūpinti), įvaikinti ar prižiūrėti vaiką tvarkos aprašo patvirtinimo“.
13. Informacija apie sąvokų ir jas apibrėžiančių terminų įvertinimą Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka
Projektais nekeičiamos galiojančios sąvokos ir (ar) jų apibrėžtys ir nesiūloma apibrėžti naujų.
14. Informacija apie Projektų svarstymą Lietuvos Respublikos Vyriausybėje
Projektas apsvarstytas 2026 m. balandžio 7 d. tarpinstituciniame pasitarime.

² Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“.

³ Pagal Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 617 „Dėl Informacijos apie techninius reglamentus ir atitikties įvertinimo procedūras teikimo taisyklių patvirtinimo“, reikalavimus.

⁴ Pagal Lietuvos Respublikos paslaugų įstatymo ir Pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinamus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo tvarkos aprašo, patvirtinto Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. lapkričio 30 d. nutarimu Nr. 1389 „Dėl pranešimų ir informacijos apie nustatomus įsisteigimo arba nustatomus ar panaikinamus paslaugų teikimo laisvei taikomus reikalavimus teikimo“, reikalavimus.

⁵ Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodika, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. vasario 26 d. nutarimu Nr. 276 „Dėl Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo metodikos patvirtinimo“.

15. Informacija apie pastabų ir pasiūlymų, gautų po svarstymo Lietuvos Respublikos Vyriausybėje, įvertinimą
Projektai patikslinti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos Socialinės politikos grupės 2026-03-27 Nr. išvadoje Nr. NV-751, bei Vyriausybės Teisės grupės 2026-03-31 išvadoje Nr. NV-797 pateiktus siūlymus ir pastabas.
16. Projektų iniciatorius
Ministerija.
17. Projektų rengėjai
Ministerijos Vaiko teisių apsaugos grupės vyresnioji patarėja Giedrė Mikalauskienė, tel. +370 652 17286, el. p. Giedre.Mikalauskiene@socmin.lt
18. Kita, Ministerijos nuomone, reikalinga informacija
Nėra

PRIDEDAMA. Projektai ir jų lyginamieji variantai, 71 lapas;

Socialinės apsaugos ir darbo ministrė

Jūratė Zailskienė

Giedrė Mikalauskienė, tel. 8 652 17286, el. p. giedre.mikalauskiene@socmin.lt